

Staša Bučar Markič, Zavod RS za zaposlovanje

NACIONALNA KOORDINACIJSKA TOČKA ZA VSEŽIVLJENJSKO KARIERNO ORIENTACIJO

UVOD

Evropa v strategiji do leta 2020 načrtuje dvig konkurenčnosti na podlagi znanja. Evropska politika je vseživljenjsko karierno orientacijo spoznala kot povezavo družbenih oziroma političnih ciljev po gospodarski rasti z osebnimi prizadevanji posameznika po fleksibilnosti na trgu delovne sile, ki jo le-ta doseže z večjo prilagodljivostjo in vseživljenjskim učenjem. Kariero lahko posameznik uspešno vodi, če zna svoje interese in sposobnosti uskladiti s potrebami trga dela. Država posamezniku pri tem pomaga z ažurnimi in razumljivimi informacijami o zaposlovanju, usposabljanju in izobraževanju ter dostopnimi oblikami pomoči, kadar jo potrebuje.

Storitve vseživljenjske karierne orientacije so v vseh državah razpršene po različnih sektorjih, ki sodijo v različna ministrstva in različne institucije (šole, univerze, javne in privatne agencije za zaposlovanje, nevladne organizacije itd.). Raziskave kažejo, da je za izmenjavo pogledov med različnimi sektorji in tudi med uporabniki, politiki in strokovnjaki s tega področja potrebno medsebojno povezovanje.

SODELOVANJE MED SEKTORJI V SLOVENIJI

V Sloveniji se je doslej medsektorsko sodelovanje vedno izkazalo kot učinkovito. Sodelovanje med institucijami in ministrstvi s področja šolstva in zaposlovanja koncem devetdesetih let je prineslo enotno poimenovanje »poklicna orientacija« (Kurikularna komisija za svetovalno delo, 2008) ter dogovor o delitvi dela med šolami in Zavodom RS za zaposlovanje.

Leta 2006 je v okviru Zavoda RS za zaposlovanje deloval Slovenski nacionalni forum za karierno orientacijo, ki je bil del projekta NGFP.¹ Forum je združil različne institucije in posameznike s področja karierne orientacije. V dobrem letu delovanja je vpeljal rabo termina karierna orientacija (namesto poklicna orientacija), v slovenščini izdal tri knjige s tega področja² in predvsem organiziral široko razpravo o temah karierne orientacije, ki bi bile lahko vključene v Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013 (OP 2007–2013), ki je nastajal v tistem času.

Leta 2008 je Svet Evropske unije sprejel Resolucijo o boljši vključenosti svetovalnega dela in vseživljenjske karierne orientacije v strategije vseživljenjskega učenja (Uradni list EU št. 319) in v njej opredelil mrežo ELGPN kot prostor za izmenjavo izkušenj med državami članicami. V njej sodeluje tudi Slovenija, v domovini je za to sodelovanje zadolžena Strokovna skupina za vseživljenjsko karierno orientacijo.³

UTEMELJENOST PROJEKTA

Potreba po medsektorskem združevanju je opredeljen v OP 2007–2013,⁴ kjer je zapisano: »... ustanovitev in vzpostavitev delovanja nacionalne koordinacijske točke (strokovne podporne organizacije) za podporo implementaciji koncepta vseživljenjske karierne orientacije na nacionalnem nivoju, ki bo povezovala, načrtovala, usklajevala, predlagala načine in vsebino dela za posamezne partnerje in izvajalce ter skrbela za razvoj in sistemsko umestitev ter enotno izvajanje vseživljenjske karierne orientacije« (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008).

Leta 2009 je bila opravljena analiza stanja na področju karierne orientacije (Niklanovič, Strokovne podlage za izgradnjo sistemskega pristopa k vseživljenjski karierni orientaciji, 2009), iz katere izhajajo predlogi nalog in umestitev koordinacije.

Zavod RS za zaposlovanje je ob podpori in sodelovanju Ministrstva za delo družino in socialne zadeve leta 2010 pripravil projekt Nacionalna koordinacijska točka za vseživljenjsko karierno orientacijo (koordinacijska točka), ki je bil potrjen julija 2010 in se je začel izvajati oktobra 2010, trajal pa bo do avgusta 2015.

KAJ JE KOORDINACIJSKA TOČKA IN KOMU JE NAMENJENA

Kljub poimenovanju »točka« je mišljeno mesto izmenjave informacij, sodelovanja in koordinacije vseživljenjske karierne orientacije. Točka je namenjena oblikovalcem ukrepov, torej politik, ker za izvajanje dejavnosti karierne orientacije obstajajo skupne zahteve ne glede na

¹ Developing National Guidance Forums for Guidance in Six Member States, 2006. Projekt je bil financiran iz sredstev evropskega programa

² Prevod knjižice Improving guidance policies and systems, ki jo je leta 2005 izdal CEDEFOP, prevod knjige Ronalda Sultane in Tonya Wattsa Career guidance: A Handbook for Policy Makers in avtorsko delo Saše Niklanoviča Pregled politike karierne orientacije v EU.

³ Strokovno skupino za vseživljenjsko karierno orientacijo je konec leta 2009 imenovalo Ministrstvo za šolstvo in šport.

⁴ V okviru pete razvojne prioritete, druge prednostne usmeritve (modernizacija institucij na trgu dela).

to, v katerem sektorju ali instituciji se izvaja. Skupne teme, ki bodo zanimale koordinacijsko točko, so:

- dostopnost do storitev, ki morajo biti zagotovljene v vseh življenjskih obdobjih in situacijah;
- kompetence izvajalcev karijerne orientacije ter izobraževanje, ki te kompetence razvija – karierni svetovalci potrebujejo večinoma univerzalna znanja s področja načrtovanja in vodenja kariere ne glede na to, za koga izvajajo karierno orientacijo. Seveda je del znanj specifičnih glede na institucijo, ki karierno orientacijo izvaja, in glede na to, kdo so stranke;
- standardi kakovosti, ki so, podobno kot izobraževanje, enotni za vsa področja izvajanja.

Glede na to, da je v projektu načrtovana pilotna izvedba izobraževanja za karierne svetovalce, je koordinacijska točka namenjena tudi slednjim. V času projekta želimo ponuditi izobraževanje s področja vseživljenjske karijerne orientacije svetovalcem, ki to dejavnost pri delu izvajajo, pa želijo svoje znanje izpopolniti.

NALOGE KOORDINACIJSKE TOČKE

1. Ustanovitev in delovanje koordinacijske točke

Koordinacijska točka skupaj s Strokovno skupino za vseživljenjsko karierno orientacijo opravlja vlogo koordinacije, informiranja in skupnega nastopanja. Za sprejemanje odločitev Strokovna skupina potrebuje podporo v obliki analiz, strokovnih predlogov ali raziskav s področja vseživljenjske karijerne orientacije, ki jih zagotovi koordinacijska točka v sodelovanju z zunanjimi izvajalci. Na projektu sta dve zaposleni osebi.

2. Oblikovanje izobraževalnih modulov in izvajanje izobraževanja

V Sloveniji so potekala in še potekajo izobraževanja po različnih ustanovah. Za šolske svetovalne delavce tako že več let ni bilo izpeljano izobraževanje ali usposabljanje s področja karijerne orientacije, letos je to tradicijo prekinil Center RS za poklicno izobraževanje, ki je organiziral delavnico z naslovom Novi pristopi h karierni orientaciji. Da se zagotovi kontinuum nadaljnega izobraževanja, je treba skupne teme karijerne orientacije zagotoviti skupno, da se izognemo odvisnosti od sredstev in števila prijav v okviru ene ustanove ali sektorja.

V Strokovnih podlagah za izgradnjo sistemskega pristopa k vseživljenjski karierni orientaciji avtor ugotavlja, da je zaostanek na področju izobraževanja še večji, kot smo predvidevali, saj ima več kot 20 držav članic EU dodiplomski ali poddiplomski študij za karierne svetovalce. Zato je v nadaljevanju predlagano, da se v Sloveniji kot prioriteto vzpostavi specializirano izobraževanje za karierne svetovalce (Niklanovič, Strokovne podlage za izgradnjo sistemskega pristopa k vseživljenjski karierni orientaciji, 2009).

V okviru projekta smo pripravili razpis za izbor zunanjega izvajalca, ki bo oblikoval izobraževalne module za karierne svetovalce, ki jih bomo do leta 2015 izvajali kot

nadaljnje izobraževanje za že zaposlene na tem področju. Te module bomo v projektu izvajali tudi pilotno, da bomo pozneje lahko opredelili potrebne vsebine za študijski program kariernega svetovalca. Vsebine bodo oblikovane do konca leta 2011, izobraževanje pa bomo začeli izvajati leta 2012.

Tako kot vse druge dejavnosti, ki jih zagotavljamo v tem projektu, bomo izobraževanje v letih od 2012 do 2015 izvajali za vse svetovalce, ki se želijo izpopolnjevati na področju načrtovanja in vodenja kariere (šolski svetovalni delavci, svetovalci v kariernih centrih za študente, svetovalci v izobraževanju odraslih, v centrih za informiranje in poklicno svetovanje, svetovalci v ZRSZ, svetovalci v agencijah za zaposlovanje, nevladnih organizacijah in v kadrovske službah).

3. Oblikovanje standardov kakovosti

Vedno več pozornosti evropske politike in prakse je namenjeno zagotavljanju standardov kakovosti na področju karijerne orientacije. Po Poročilu mreže ELGPN za 2008–2010 je, tako kot pri nas, nekaj sistemov zagotavljanja kakovosti, ki pa so večinoma omejeni na posamezne sektorje (ELGPN, 2010). Cilj projekta je pripraviti standarde, ki bodo univerzalni in bodo uporabni v vseh sektorjih in institucijah.

V projektu smo se na začetku lotili temeljne terminologije s tega področja, saj je v preteklosti veliko nesporazumov izhajalo iz prevoda pojma »guidance«. Zato smo oblikovali delovno skupino predstavnikov različnih strok in profesorjev, ki predavajo predmete, ki vsebujejo karierno orientacijo ali se je dotikajo. Skupina je opredelila približno štirideset pojmov s področja karijerne orientacije, ki jih bomo uredili v terminološkem slovarčku, z izrazi v angleščini in slovenščini. Za krovni izraz »guidance« smo tudi v slovenščini določili širok izraz svetovalno delo, ki ni vezan le na učenje in delo, temveč zajema tudi svetovanje za osebni razvoj. Želimo, da se v času projekta zbirajo angleški izrazi, za katere še nimamo prevodov, in slovenski izrazi, ki jih še nismo opredelili, pa jih je treba.

4. Promocija, informiranje in obveščanje javnosti

Tako kot v vsakem projektu, financiranem iz ESS, je del nalog namenjen tudi promociji Evropskega socialnega sklada in konkretnega projekta. V ta namen bomo organizirali različne promocijske dogodke, ki bodo večinoma namenjeni tistim, ki jim je namenjen celoten projekt, torej svetovalcem in oblikovalcem politik s tega področja. Vendar pa želimo del obveščanja in promocije nameniti tudi končnim uporabnikom vseživljenjske karijerne orientacije, in sicer z obveščanjem o pomenu karijerne orientacije in njeni ponudbi.

SKLEP

Koordinacijska točka ima za cilj okrepiti razvoj stroke, kar pa ni mogoče brez sodelovanja tistih, ki stroko predstavljajo, torej svetovalcev na vseh področjih, tudi v vzgoji in izobraževanju, želimo pa si, da bi ga tudi soustvarjali s svojimi predlogi, mnenji in pripombami.

LITERATURA

- Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (2008). Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013. Ljubljana, str. 74, 91–92.
- Niklanovič, S. (2007). Pregled politike karierne orientacije v EU. Resolucija o karierni orientaciji. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.
- Niklanovič, S. (2009). Strokovne podlage za izgradnjo systemskega pristopa k vseživljenjski karierni orientaciji. Ljubljana: Kadis.
- Svet EU (2008). Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, z dne 21. novembra 2008 – „Boljše vključevanje vseživljenjske orientacije v strategije vseživljenjskega učenja“. Uradni list EU št. 319, 4–7.
- European Lifelong Policy Network (2010). Lifelong Guidance Policies: Working in Progress, A report on the work of the European Lifelong Guidance Policy Network 2008–2010.
- Kurikularna komisija za svetovalno delo (2008): Programske smernice. Svetovalna služba v osnovni šoli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Programske smernice. Svetovalna služba v srednji šoli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2006). Izboljšanje politik in sistemov vseživljenjske karierne orientacije. Uporaba skupnih referenčnih orodij. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2006): Karierna orientacija: priročnik za oblikovalce politik. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

POVZETEK

Karierna orientacija s svojimi storitvami preči različne sektorje, še zlasti šolstvo, zaposlovanje, socialne zadeve, gospodarstvo, ravnanje s človeškimi viri itd. Države si v zadnjih letih prizadevajo vključiti karierno orientacijo v politiko na vseh omenjenih področjih in doseči ustrezno profesionalizacijo kariernih svetovalcev. *Nacionalna koordinacijska točka za vseživljenjsko karierno orientacijo* bo podpirala večjo vključenost karierne orientacije v politike različnih sektorjev in spremljala njihovo udejanjanje v praksi. Pripravila bo izobraževalni program za karierne svetovalce ter standarde kakovosti za izvajanje karierne orientacije v različnih sektorjih. *Nacionalna koordinacijska točka za vseživljenjsko karierno orientacijo* je projekt, ki je financiran iz sredstev Evropskega socialnega sklada, trajal bo do avgusta 2015, nosilec pa je Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.

ABSTRACT

Career orientation and its services cross various sectors, particularly education, employment, social affairs, economy, human resource management, etc. In recent years, several countries strive for including career orientation in policy of these areas as well as to achieve appropriate professionalization of career counsellors. *National Coordination Point for Lifelong Career Counselling* will support better inclusion of career orientation into policies of various sectors and monitor their implementation. It will develop educational programme for career counsellors as well as quality standards for implementation of career orientation in various sectors. *National Coordination Point for Lifelong Career Counselling* is a project financed by European Social Fund, it will last until August 2012 and coordinated by Employment Service of Slovenia.